

[Bertel Dahlgaard.]

Jeg atter opfordre ministeriet til snarest at forhandle med rigsdagen. Jeg har forstået finansministeren sådan, at han er klar over, at der på dette område nødvendigvis må træffes visse særordninger i den kommende tid.

Jeg skal nu fremsætte nogle bemærkninger foranlediget af iagttagelser vedrørende de nærmere omstændigheder i forbindelse med det engelske parlamentsvalg, der må interessere os særligt, når vi selv står foran forfatningsmæssige og valglovsmæssige overvejelser. Jeg går ud fra, at man nu herhjemme efter de to sidste valg i England kan blive fritaget for den overfladiske tale om topartisystemets velsignelser i retning af at sikre et fast og stabilt styre. De to engelske valg har begge ført til dannelse af en regering med flertal i parlamentet, men et mindretal i befolkningen. Ved det forrige valg var det arbejderpartiet, der fik flertal i parlamentet på et mindretal i befolkningen; denne gang er de konservative i samme stilling. Samtidig er flertallet i parlamentet så ringe, at det ikke sikrer nogen art af politisk ro, og endelig medfører det engelske valgsystem et forfalsket billede af den faktiske meningsdannelse i den engelske befolkning. Det liberale parti, som ved valget i 1950 havde op imod 3 mill. stemmer, fik da 9 mandater og 6 mandater forleden. Endda taler al sandsynlighed for, at et valgsystem, der sikrede det liberale parti en repræsentation i forhold til dets stemmetal, ville have givet partiet en tilslutning langt udover de 3 millioner.

Resultatet af de engelske valg har altså to gange været et regeringsflertal i underhuset uden flertal i befolkningen, et forvansket billede af den virkelige opinion i landet, samt at engelsk statsliv må undvære en betydningsfuld liberal repræsentation i underhuset, som med den række af betydelige personligheder, det liberale parti råder over, ville kunne virke for en moderne social-liberal lovgivning, som millioner af englændere er tilhængere af, og som samtidig ville kunne være en formidlende faktor i engelsk politik, lige langt fra arbejderpartiets nationaliseringspolitik og den konservative samfundsindstilling.

Stående foran en dansk forfatningsreform såvel som i betragtning af den aktuelle politiske situation herhjemme er det på tide, at det indgår i alles bevidsthed, at det ikke er forholdstalsvalgmoden i sig selv, der medfører vanskeligheder, men at vanskelighederne har deres udspring i, at de politiske partier og retninger endnu ikke tilfulde har forstået, at forholdstalsvalgmoden forudsætter en politisk kultur, der

formår at finde frem til de rette samarbejdsformer partierne imellem.

Jeg skal så slutte med blot en enkelt bemærkning i anledning af de faderlige råd, som det ærede medlem hr. H. C. Hansen gav det radikale venstre. Jeg kunne forsåvidt nøjes med at stille et spørgsmål til det ærede medlem. Når det radikale venstre og socialdemokratiet har forskellige anskuelser om den militær- og udenrigspolitik, landet fører — og det ærede medlem vil vel ikke benægte, at vi har forskellige anskuelser —, vil han så virkelig have, at det radikale venstre skal tie med sin anskuelse, medens det ærede medlem og hans meningsfæller frit skal kunne hævde og agitere for deres anskuelse? Ser det ærede medlem ikke, at hvis vi virkelig efterkom en sådan opfordring, så ville det netop være ensbetydende med, at den knægtelse af ytringsfriheden var gennemført, som han selv siger ingen vil anfægte? Jeg har ikke nødigt i anledning af antydningerne i det ærede medlems tale at afvise, at vort fædrelands skæbne ikke skulle ligge mig og mit parti lige så stærkt på sinde, som den ligger det ærede medlems parti på sinde. Men vi kan ikke afstå fra at sige vor mening om disse ting, fordi adskillige af det ærede medlems partifæller og store dele af andre partier på disse områder er enige med det radikale venstre. I Norge kan medlemmer af arbejderpartiets stortingsgruppe frit udtale deres bekymring over Atlantpolitikken. I England er der et dybt skel i det engelske arbejderparti menings til bedømmelsen af konsekvenserne af Atlantpolitikken. Jeg skal kun gentage, hvad jeg sagde i mit første indlæg: Danmark er bundet af Atlantpagten, denne sag er afgjort, men spørgsmålet om, hvad denne pagt yderligere skal føre os ud i, vil vi i det radikale venstre frit skønne over ud fra vor opfattelse af Danmarks interesser.

Jeg skal endelig sige til det ærede medlem, der i sin tale mindede om det udmærkede 11 års regeringssamarbejde mellem socialdemokratiet og det radikale venstre, som jeg tror mange socialdemokrater tænker tilbage på med tilfredshed, at jeg ikke kender noget i vort samarbejde dengang, der pegede i retning af socialdemokratiets politik i dag på de områder, vi her har behandlet. Jeg tror, at dette samarbejde mere pegede henimod det radikale venstres standpunkt og indstilling i dag.

Gregersen: Med henblik på den virkelig dyre tilskuds politik, der er blevet ført her i landet i de sidste mange år, gjorde jeg